Erk Şiddeti ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Çalıştayı Değerlendirme Raporu

*** Doç. Dr. Selin Akyüz * Doç. Dr. Murat Göç**

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve erk, erkeklik ve erillik olgularının şiddetle bağlantısının derinlemesine incelendiği "Erk Şiddetine Dur De" başlıklı çalıştay, Ataşehir Belediyesi ve Yüzüncü Yıl Altın Lions Kulübü'nün değerli ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Organizasyonu Füsun Başak tarafından titizlikle yürütülen bu önemli etkinlik, 27 Nisan 2026 Pazartesi günü çevrimiçi olarak Zoom platformu üzerinden hayata geçirilmiştir. Toplumun farklı kesimlerini bir araya getiren bu çalıştaya, alanında uzman akademisyenler ve profesyonellerin yanı sıra yüze yakın ilgili dinleyici katılım sağlamıştır. Katılımcı profili son derece çeşitli ve kapsayıcı bir yapı sergilemiştir. Lions kulüplerinin saygıdeğer temsilcileri ve toplumsal cinsiyet eşitliği alanında sahada doğrudan çalışan sivil toplum kuruluşlarının değerli üyeleri sivil toplumun dinamik gücünü yansıtarak oturumlara aktif destek vermiştir. İstanbul'un farklı ilçelerinden gelen kent konseyleri üyeleri, yerel yönetimlerin bu konudaki duyarlılığını masaya taşımıştır. Alanında uzman araştırmacılar ve akademisyenler teorik tartışmaları pratik deneyimlerle zenginleştirmiştir. Etkinlik, konuya duyarlı çok sayıda sivil inisiyatif üyesinin ve bağımsız katılımcının yoğun ilgisiyle etkileşimli bir foruma dönüşmüştür.

Çalıştayın temel amacı, erk ve erkeklik kavramının toplumdaki hegemonik inşasını sorgulamak ve bu inşanın ürettiği çok boyutlu şiddet mekanizmalarını deşifre etmektir. Erk şiddetinin sadece fiziksel bir eylem olmadığı, dilsel, psikolojik ve ekonomik boyutlarıyla gündelik hayata nasıl sızdığı meselesi çalıştayın ana kapsamını oluşturmuştur. Bireysel patolojilerin ötesinde, sistemik bir tahakküm aracı olan ataerkil zihniyetin yapısöküme uğratılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda, şiddetle mücadelenin yalnızca kadınları güçlendirmekle değil, aynı zamanda eril ayrıcalıkların dönüştürülmesiyle mümkün olabileceği fikri merkeze alınmıştır. Çalıştaydan beklenen en temel sonuçlardan biri, erk şiddetinin görünmeyen ve normalleştirilen yüzleri hakkında kalıcı bir farkındalık yaratmaktır. Bununla

birlikte, kurumlar arası işbirliğini artırarak sivil toplum, yerel yönetimler ve akademi arasında sürdürülebilir bir diyalog köprüsü kurmak da amaçlanmıştır. Katılımcıların kendi kalıp yargıları ile yüzleşebilecekleri güvenli bir tartışma alanı yaratmak, etkinliğin en öncelikli hedefleri arasında yer almıştır. Oturumlardan elde edilecek kolektif aklın, gelecekteki toplumsal cinsiyet politikalarına ve eylem planlarına sağlam bir veri tabanı oluşturması öngörülmüştür. Nihai beklenti, erk temelinde kurgulanmış erkekliğin kırılgan doğasını şeffaflaştırarak toplumda daha eşitlikçi, esnek ve şiddetsiz yaşam pratiklerinin filizlenmesine öncülük etmektir.

Çalıştay programı, her biri kendi alanında derin teorik ve pratik bilgiye sahip değerli profesyonellerin ufuk açıcı sunumlarıyla dört ana oturumda yapılandırılmıştır. İlk oturum olan "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği" panelinde Profesör Dr. Dilek Cindoğlu, toplumsal cinsiyetin ilişkiselliği üzerine kavramsal bir çerçeve çizmiştir. Aynı panelde Doçent Dr. Murat Göç, toplumsal cinsiyet eşitliği ve ataerki bağlamında hegemonik yapıların kökenlerini irdelemiştir. Hukuki boyutun da ele alındığı bu kısımda Avukat Aydan Çevik, İstanbul Sözleşmesi ve toplumsal cinsiyet temelli şiddet ilişkisini hukuki bir zeminde tartışmıştır. İlk oturumun kapanışını yapan Klinik Psikolog Elif Gür ise toplumsal cinsiyet eşitliğinin bireylerin iyi oluş hali üzerindeki doğrudan etkilerine dikkat çekmiştir. "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Erkeklik" başlıklı ikinci oturumda, Profesör Dr. Ufuk Sezgin, kırılgan erkeklik ve erkekliğin kırılganlığı olgularını sosyolojik bir perspektifle incelemiştir. İyi Babalar Platformu'ndan Ali Hakan Everekli, Türkiye'deki babalık pratiklerinin zaman içindeki dönüşümünü saha gözlemleriyle aktarmıştır. Psikiyatrist Profesör Dr. Ercan Özmen, erkeğin ruhsal dünyasına inerek öfke kontrolünü etkileyen ruhsal hallerin anatomisini sunmuştur. Bu oturumun son konuşmacısı Avukat Nergiz Görnaz, kendi çalışma alanından elde ettiği erkeklik izlenimlerini hukuki vakalar üzerinden örneklendirmiştir. Öğleden sonra gerçekleştirilen üçüncü oturumda, şiddetin fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik olmak üzere farklı yüzleri masaya yatırılmıştır. Klinik Psikolog Sıla Sağlar, erk, erkeklik ve şiddet arasındaki karmaşık psikolojik bağı detaylandırmıştır. Klinik Psikolog Begüm Çağla Kal, bakım emeği eşitsizliğini görünmeyen bir şiddet türü olarak ele alarak önemli bir farkındalık yaratmıştır. Profesör Dr. Mine Özmen, aile kurumunun iç yapısına odaklanarak ailede şiddetin dinamiklerini bütünsel bir yaklaşımla analiz etmiştir. Avukat Süreyya Kardelen Yarlı, şiddetin ev ve okul ortamlarındaki iz düşümlerini mesleki gözlemleriyle katılımcılara aktarmıştır. Çalıştayın "Genel Değerlendirme" başlıklı son ve dördüncü oturumu, tüm bu yoğun tartışmaların bir sentezini oluşturmuştur. Bu oturumda Dr. Dilek Karabenk ve

Doçent Dr. Murat Göç söz alarak atölye boyunca gerçekleşen tartışmalar ve deneyim paylaşımlarını özetlemiş ve atölyenin çıktıları üzerine kapsamlı bir genel değerlendirme sunumu gerçekleştirmiştir. Tüm bu değerli sunumlar, katılımcıların konuyu hem makro düzeydeki sistemik kökenleriyle hem de mikro düzeydeki psikolojik sonuçlarıyla kavramasını sağlamıştır. Konuşmacıların farklı disiplinlerden gelmesi, çalıştayın teorik altyapısını zenginleştirerek çok sesli bir şölene dönüştürmüştür.

Çalıştayın temel yöntemi ve dayandığı felsefe, tek yönlü bir bilgi aktarımından ziyade, etkileşimli ve yatay düzlemde bir katılımcılık ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Geleneksel sempozyumların pasif dinleyici modelinin aksine, bu etkinlikte herkesin söz hakkı bulduğu, deneyimlerin çekinmeden paylaşıldığı demokratik bir tartışma kültürü benimsenmiştir. Programda panellerin ardından yer alan atölye bölümleri, teorik bilginin katılımcıların kendi hayat pratikleriyle harmanlandığı ana üretim alanları olmuştur. Oturumlardaki küçük grup çalışmaları sayesinde katılımcılar, pasif birer alıcı olmaktan çıkıp bilgi üreten ve çözüm öneren aktif özneler haline gelmişlerdir. Moderatörlerin teşvik edici yaklaşımları, farklı sosyal sınıflardan ve meslek gruplarından gelen katılımcıların hiyerarşinin olmadığı bir ortamda özgürce fikir beyan etmesini sağlamıştır. Sorunların sadece konuşmacılar tarafından değil, bizzat sorunu yaşayan ve sahada gözlemleyen katılımcılar tarafından da tanımlanması sağlanarak ortak akıl yaratılmıştır. Bu katılımcı felsefe, empati ve dayanışma ağlarının örülmesini kolaylaştırmış, böylece eşitlik mücadelesinin tabana yayılmasına büyük bir katkı sunmuştur. Uzmanların rehberliği ile sivil toplumun sahadaki dinamizminin katılımcı bir ruhla sentezlendiği bu çalıştay, toplumsal dönüşüm için güçlü ve kolektif bir ses niteliği taşımaktadır.

1. BÖLÜM: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Toplumsal cinsiyet kavramı, biyolojik cinsiyetin ötesinde toplum tarafından inşa edilen rol, davranış ve beklentileri kapsayan dinamik bir yapıyı ifade etmektedir. Bu ilk oturumda, katılımcıların zihnindeki kadınlık ve erkeklik imgelerinin yapısöküme uğratılması ve bu kavramların gündelik hayattaki izdüşümlerinin yakalanması amaçlanmıştır. Bireylerin toplumsallaşma süreçlerinde edindikleri kalıp yargıların, toplumsal eşitlik ya da eşitsizlik mekanizmalarını nasıl beslediği bu tartışmanın odak noktasını oluşturmuştur. Atölye çalışmasının bu safhasında, öznelerin kendilerini ve karşı cinsiyeti konumlandırırken

başvurdukları söylemsel stratejiler derinlemesine incelenmiştir. Katılımcıların kavramsal algılarını ölçmek ve toplumsal yapı içindeki eşitsizlik noktalarını tespit etmek adına oturumda üç temel soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılara ilk olarak "Sizce kadın olmak nedir?" sorusu yöneltilerek kadın kimliğine atfedilen toplumsal yükler sorgulanmıştır. Ardından, eril kimliğin inşasını ve bu inşanın getirdiği sınırları anlamak amacıyla "Sizce erkek olmak nedir?" sorusu tartıştırılmıştır. Son olarak, makro düzeydeki adaletsizlikleri ve mikro düzeydeki pratikleri sorgulamak için "Kadınlar ile erkekler toplumumuzda eşit mi?" sorusu ortaya atılmıştır. Sorulan bu sorular, katılımcıların hem kişisel deneyimlerini hem de tanık oldukları toplumsal pratikleri aktarmalarına olanak tanımıştır. Tartışma ilerledikçe, teorik eşitlik söylemleri ile pratik hayatın acımasız gerçekleri arasındaki derin uçurum görünür kılınmıştır. Katılımcılar, özellikle coğrafi konumun, çalışma statüsünün ve aile yapısının bu algılar üzerindeki dönüştürücü etkisini sıklıkla dile getirmişlerdir. Ayrıca, dilde yerleşik olan cinsiyetçi kalıpların bireysel kimliklerin gelişimini nasıl ipotek altına aldığı bu bölümde kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Eğitim süreçlerinin ve ebeveyn rollerinin toplumsal cinsiyet inşasındaki kurucu rolü, oturumun en çok vurgulanan temalarından biri olmuştur. Sonuç olarak bu oturum, sonraki bölümlerde ele alınacak olan hegemonik erkeklik ve şiddet teorilerine zemin hazırlayan kavramsal bir giriş niteliği taşımaktadır. Bireysel farkındalıkların kolektif bir sorgulamaya dönüştüğü bu oturum, sistemik dönüşümün ipuçlarını barındırmaktadır.

Katılımcı Yanıtlarından Örnekler:

- **Katılımcı 1:** Kadın olmayı "güç, öz güven, elini her taşın altına sokmak" ve aileyi yetiştirmek olarak tanımlamıştır.
- **Katılımcı 2:** Kadının "aynı anda hem üretmek, hem direnmek, hem de görünmeyen yükleri taşımak" zorunluluğuna vurgu yapmıştır.
- **Katılımcı 3:** Erkek olmayı, "sırtını birilerine dayamak" ve yaşadıkları zorlukları herkesin yaşadığını görememek şeklinde ifade etmiştir.
- **Katılımcı 4:** Türkiye bağlamında erkek olmanın bariz bir konfor alanı yarattığını dile getirmiştir.
- **Katılımcı 5:** "Türkiye’de eşit olduğuna inanmıyorum, yol çok uzun" diyerek toplumsal pratiklerdeki derin eşitsizliğe dikkat çekmiştir.

Genel Değerlendirme ve Tartışma:

Bu oturumda yürütülen tartışmalar, toplumsal cinsiyetin biyolojik belirlenimcilikten ziyade söylemsel ve kültürel süreçlerle kurulduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Kadınlık algısının "üretkenlik", "direniş" ve "fedakarlık" gibi kavramlar etrafında yoğunlaşması, kadınlar üzerindeki sistemsel baskının bir kanıtıdır. Toplumun kadından beklediği bu yüksek başarı ve çifte mesai beklentisi, kadının kendi öznel varoluşunu gerçekleştirmesinin önünde ciddi bir engeldir. Annelik ve bakım emeğinin dişil kimlikle ayrılmaz bir biçimde bütünleştirilmesi, kadını ev içi alana hapsederken kamusal alandaki görünürlüğünü kısıtlamaktadır. Erkeklik algısında ise gücün, sahiplenmenin ve duyguları gizleme zorunluluğunun öne çıkması, eril öznelliğin de kendi içinde bir kriz barındırdığını göstermektedir. Katılımcıların ifadelerinden anlaşıldığı üzere, erkeklik bir konfor alanı sunarken aynı zamanda bireyleri sürekli güçlü görünmeye zorlayan bir pratikler bütünüdür. Kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin yasal düzeyde çözülmeye çalışılsa bile toplumsal habitusta varlığını güçlü bir şekilde koruduğu anlaşılmaktadır. Özellikle karar alma mekanizmalarında ve üst düzey yönetim kademelerinde erkek egemen yapının kırılmamış olması, yapısal eşitsizliğin en somut göstergesidir. Eğitimin ve ekonomik özgürlüğün kadınların kararlara katılımındaki baskın rolü, oturumda haklı bir tespitle altı çizilen unsurlardan biridir. Geleneksel kültürün "elinin kiri" gibi söylemlerle erkeğin sınır ihlallerini meşrulaştırması, kadınları sınırlayan ahlaki normların ise katı tutulması adaletsizliği büyütmektedir. Dilin toplumsal yapıyı kuran temel enstrüman olduğu ve ayrımcılığın öncelikle dilsel düzeyde başladığı gerçeği tartışmalarda mutabakatla kabul görmüştür. Babanın fırsat eşitliğine inanmasının aile içindeki adalet duygusunu beslemesi, yapısal dönüşümün mikro düzeyde nasıl başlayabileceğini göstermektedir. Toplumun genelindeki değersizlik sorunu ve emeğin karşılığını alamama hali, cinsiyetler arası ilişkilerdeki gerilimi daha da tırmandırmaktadır. Son tahlilde, bu oturum toplumsal cinsiyet adaletsizliğinin tek taraflı bir mağduriyetten ziyade, iki cinsi de kuşatan sistemik bir sorun olduğunu kanıtlamaktadır. Yapısal dönüşüm için hem mikro düzeyde aile içi pratiklerin hem de makro düzeyde dil ve söylem kalıplarının eş zamanlı dönüştürülmesi zorunludur.

2. BÖLÜM: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Erkeklik

İkinci oturumda, toplumsal cinsiyet tartışmaları doğrudan eril kimliğin inşası, sınırları ve bu inşanın yarattığı kriz dinamikleri üzerine yoğunlaşmıştır. Hegemonik erkeklik normlarının gündelik hayattaki ve kurumsal yapılardaki tezahürleri, disiplinler arası bir perspektifle masaya yatırılmıştır. Bireylerin çocukluktan itibaren maruz kaldığı eril kodlamaların, yetişkinlik dönemindeki davranış kalıplarını ve ilişkisel örüntüleri nasıl şekillendirdiği incelenmiştir. Atölyenin bu aşamasında, erkekliğin sadece biyolojik bir veri olmadığı, toplumsal beklentiler altında sürekli yeniden üretilen bir performans olduğu vurgulanmıştır. Erkek öznelliğinin kırılgan noktalarını deşifre etmek ve aile içi hiyerarşileri analiz etmek amacıyla katılımcılara üç soru yöneltilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak "Türkiye'de 'adam olmak' ne demek?" sorusu ortaya atılarak kavramın dilsel ve sosyolojik arka planı sorgulanmıştır. Ardından, eril kimliğin kurumsal alandaki rollerini anlamak için "Ailedeki erkeklik rolleri nelerdir? (Babalık, amcalık, abilik vb.)" sorusu tartıştırılmıştır. Son olarak, eril iktidarın sarsılma anlarını ve bu sarsılmanın sonuçlarını görebilmek adına "Erkeklik nasıl zedelenir?" sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Yöneltilen bu sorular, erkeklik kavramının üzerindeki koruyucu kabuğu kaldırarak altındaki baskı ve kriz katmanlarını görünür kılmıştır. Tartışmalar sırasında, "adamlık" söyleminin taşıdığı ağır sorumlulukların erkek bireyler üzerinde yarattığı psikolojik tahribat sıklıkla dile getirilmiştir. Katılımcılar, aile içindeki geleneksel iş bölümünün hem kadını ezdiğini hem de erkeği katı bir kalıba hapsettiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, erkekliğin korunması gereken ve her an kaybedilme riski taşıyan güvencesiz bir statü olduğu fikri öne çıkmıştır. Sosyal çevre, mahalle baskısı ve akran zorbalığının eril kimliğin katılaşmasındaki rolü bu bölümde detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Oturum, eril şiddetin kökenlerine inebilmek adına erkeklerin kendi kırılganlıkları ve sistemsel sıkışmışlıkları ile yüzleşmelerine olanak tanımıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulgular, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde erkeklerin dönüşümünün ne denli hayati olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.

Katılımcı Yanıtlarından Örnekler:

- **Katılımcı 1:** "Adam olmak" ifadesinin cinsiyetçi olduğunu ve bu söylem yerine "insan olmak" kavramının getirilmesi gerektiğini savunmuştur.
- **Katılımcı 2:** Aile içindeki baba rolünü; disiplin için başvurulan bir güç, koruyucu figür ve adeta "bir para makinesi" (ATM) olarak betimlemiştir.

- **Katılımcı 3:** Erkekliğin; bireyin üretkenliği bittiğinde, biyolojik ve maddi gücünü kaybettiğinde doğrudan zedelendiğini belirtmiştir.
- **Katılımcı 4:** Kadının evde daha güçlü bir konuma geçtiği veya daha çok kazandığı durumlarda erkeğin statü kaybı yaşayarak erkekliğinin tehdit altında kaldığını ifade etmiştir.
- **Katılımcı 5:** "Erkekliğin en büyük düşmanı erkek olamamaktır" diyerek toplumsal beklentilerin erkek bireyler üzerindeki yıkıcı ağırlığını vurgulamıştır.

Genel Değerlendirme ve Tartışma:

Bu oturumda gerçekleştirilen derinlemesine tartışmalar, erkekliğin verili, sarsılmaz bir güç olmaktan ziyade son derece kırılgan bir inşa olduğunu kanıtlamaktadır. "Adam olmak" kavramının kültürel olarak tamamen erkeklikle özdeşleştirilmesi, dildeki erilliğin ve ayrımcılığın ne denli köklü olduğunu göstermektedir. Bu söylemin erkeklere dayattığı "duygusuzluk", "sertlik" ve "her koşulda ayakta kalma" beklentisi, eril öznelliği derin bir krize sürüklemektedir. Katılımcıların ve uzmanların vurguladığı üzere, erkeklik toplum tarafından sürekli "kanıtlanması gereken" güvencesiz ve kaygılı bir statüdür. Aile içindeki baba rolünün yalnızca "maddi gelir sağlayıcı" ve "otorite figürü" olarak kurgulanması, erkeğin duygusal gelişimini ve bağ kurma yetisini hadım etmektedir. Erkeğin iş yerindeki mutsuzluğunu ve stresini eve taşıması, geleneksel rollerin aile içi barışı nasıl dinamitlediğinin açık bir göstergesidir. Maddi güç ve para, hegemonik erkekliğin en temel dayanağı olarak kurgulanından, ekonomik kayıplar doğrudan "erkekliğin zedelenmesi" ile sonuçlanmaktadır. Kadının ekonomik veya kariyer olarak daha üst bir konuma gelmesinin erkeklik tehdidi olarak algılanması, sistemin hiyerarşik doğasından kaynaklanmaktadır. Biyolojik veya cinsel yetersizliklerin birer kimlik krizine dönüşmesi ve suçun daima kadına atılması, eril kırılganlığın savunma mekanizmalarıdır. Erkeklerin kendi hemcinsleri tarafından akran zorbalığına uğraması ve kibarlığın bir "yetersizlik" olarak kodlanması, ataerkilliğin erkekleri de ezdiğini gösterir. Psikolojik ve duygusal olarak sıkışan, yardım istemeyi bir "zayıflık" olarak gören erkek bireyler, öfke ve saldırganlığa daha açık hale gelmektedir. Çevresel faktörlerin ve mahalle kültürünün, aile içi eğitim olumlu olsa bile, bireyleri geleneksel eril reflekslere zorladığı not edilmiştir. Geleneksel kalıpların dışına çıkabilen "esnek erkeklik" modellerinin geliştirilmesi, hem kadınların hem de erkeklerin özgürleşmesi

adına acil bir ihtiyaçtır. Sorumluluk alan, hiyerarşi yerine anlaşma kültürünü benimseyen ve kırılganlığını kabul eden bir erkek modeli, toplumsal barışın anahtarıdır. Erkeklik krizlerinin çözülmesi ve adalet duygusunun tesisi, eril öznelliğin bu yıkıcı kodlarla samimi bir şekilde yüzleşmesini gerektirmektedir.

3. BÖLÜM: Şiddetin Farklı Yüzleri

Üçüncü oturumda, toplumsal bir yara olan şiddet olgusu, fiziksel şiddetin sınırlarının ötesine geçilerek çok boyutlu bir kavrayışla ele alınmıştır. Şiddetin sinsi, dolaylı ve gündelik hayatın normalliği içine gizlenmiş olan pasif formlarının deşifre edilmesi bu oturumun temel hedefi olmuştur. Güç ve kontrol kurma arzusunun mikro düzeydeki ilişkilerde, özellikle aile içi dinamiklerde nasıl somutlaştığı titizlikle incelenmiştir. Atölye çalışmasının bu evresinde, fiziksel iz bırakmayan ancak ruhsal bütünlüğü paramparça eden şiddet türlerinin anatomisi çıkarılmıştır. Katılımcıların şiddet algılarını genişletmek ve toplumsal normalleştirmeleri sorgulamak amacıyla oturumda üç temel soru yöneltilmiştir. İlk olarak "Evde şiddet nedir?" sorusu sorularak aile kurumunun güvenli alan olma vasfının ne ölçüde zedelendiği tartışılmıştır. Sonrasında, şiddetin cinsiyetçi genellemelerini yapısöküme uğratmak adına "Her erkek şiddet uygular mı?" sorusu ortaya atılmıştır. Son olarak, fark edilmesi en güç olan psikolojik manipülasyonları görünür kılmak için "Görünmeyen şiddet nedir?" sorusu tartıştırılmıştır. Yöneltilen bu sorular, katılımcıların kendi yaşamlarındaki gizli baskı ve tahakküm mekanizmalarıyla yüzleşmelerini tetiklemiştir. Tartışmalar ilerledikçe, sözel ve duygusal şiddetin bireyler üzerinde bıraktığı kalıcı travmatik etkiler çarpıcı örneklerle paylaşılmıştır. Katılımcılar, özellikle çocukluk döneminde maruz kalınan veya tanık olunan şiddetin yetişkinlikteki şiddet döngüsünü nasıl beslediğini aktarmışlardır. Ayrıca dijitalleşmeyle birlikte hayatımıza giren siber şiddet ve sinsi kısıtlama biçimleri bu bölümde kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Toplumun "şaka" veya "koruma" adı altında bazı baskıcı davranışları nasıl makulleştirdiği ve görünmez kıldığı analiz edilmiştir. Oturum, şiddetin sadece eğitimsiz kesimlerin bir sorunu olmadığı, her sosyal katmanda farklı maskelerle sürdüğü gerçeğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda yürütülen sorgulamalar, şiddetle mücadelede ceza mekanizmaları kadar zihniyet dönüşümünün de şart olduğunu göstermiştir.

Katılımcı Yanıtlarından Örnekler:

- **Katılımcı 1:** Karşıdakini yetersiz hissettiren her türlü sözün ve çocuğa söylenen "beceremiyorsun" lafının doğrudan birer şiddet formu olduğunu ve şiddeti tetiklediğini belirtmiştir.
- **Katılımcı 2:** Eşlerin resim yapmak veya örgü örmek gibi bireysel ve sanatsal uğraşlarını kısıtlamanın da net bir şekilde şiddet kapsamına girdiğini ifade etmiştir.
- **Katılımcı 3:** Yok saymak ve görmezden gelmek eylemlerini bireyi derinden yaralayan ağır birer şiddet biçimi olarak tanımlamıştır.
- **Katılımcı 4:** Gündelik ilişkilerde sıkça rastlanan ve "Ama" ile başlayan küçümseyici söylemlerin, kadının sistematik olarak özgüvenini düşüren sinsi bir pasif şiddet türü olduğunu vurgulamıştır.
- **Katılımcı 5:** Her insanda bir şiddet potansiyeli bulunduğunu, ancak asıl meselenin bu dürtüyü ve öfkeyi kontrol edebilmekle ilgili olduğunu savunmuştur.

Genel Değerlendirme ve Tartışma:

Bu oturumda yürütülen sarsıcı tartışmalar, şiddetin yalnızca fiziksel şiddetten ibaret olmadığını, sistematik bir kontrol ve tahakküm mekanizması olduğunu kanıtlamaktadır. Fiziksel şiddet görünür ve cezalandırılabilirken, psikolojik, ekonomik, sosyal ve dijital şiddet formları sinsi bir şekilde normalleştirilmektedir. Katılımcıların da mutabık kaldığı üzere, sözel şiddet ve aşağılama, bireyin ruh sağlığında fiziksel açıdan çok daha derin ve kalıcı izler bırakmaktadır. Sürekli eleştirilme, küçümsenme ve değersiz hissettirilme halleri, öznenin kendi gerçekliğinden şüphe duymasına neden olan ağır manipülasyonlardır. "Küsmek" ve "yok saymak" gibi davranışların birer cezalandırma ve güç gösterisi olarak kullanılması, ilişkisel şiddetin en yaygın örneklerindendir. Şiddet potansiyelinin cinsiyetten ziyade, öfke kontrolü, yetiştirilme tarzı ve toplumsal öğrenme süreçleriyle doğrudan ilişkili olduğu saptanmıştır. Ergenlik dönemindeki hormonal ve sosyal deşarj ihtiyaçlarının doğru yönlendirilmemesi, genç bireyleri akran zorbalığına ve saldırganlığa itmektedir. Aile içi dinamiklerin çocukların toplumsal cinsiyet algısını ve adalet duygusunu doğrudan zehirlediği görülmektedir. Şiddet ortamında büyüyen çocukların bu travmaları yetişkinliğe taşıması ve benzer davranış kalıplarını kopyalaması, döngünün kırılmasını zorlaştırmaktadır. Toplumda "şaka" veya "aşırı sevgi" adı altında uygulanan kısıtlamaların, aslında özgürlüklerin gaspı ve birer görünmeyen şiddet türü olduğu

tescillenmiştir. Kadın çalışanların kendi aralarındaki rekabet pratiklerinin de bazen bu sinsi mekanizmanın bir parçası olarak algılanabildiği vurgulanmıştır. Şiddete karşı gösterilen toplumsal sessizlik ve "kol kırılır yen içinde kalır" anlayışı, failin cüretini ve şiddetin kuvvetini artırmaktadır. Şiddet uygulayan öznenin, aslında kendi içindeki yetersizlik ve çaresizlik duygularıyla baş edemeyen bir yapıya sahip olduğu gerçeği önemlidir. Bedenin güvensizlik sinyalleri vererek migren veya panik atak gibi psikosomatik hastalıklar üretmesi, baskının fizyolojik kanıtıdır. Sonuç olarak şiddetle topyekun mücadele, görünmez kılınan tüm pasif baskı biçimlerinin ifşa edilmesini ve adalet temelli bir ebeveynlik modelini zorunlu kılmaktadır.

4. BÖLÜM: Değerlendirme

Son oturumda, çalıştay boyunca elde edilen tüm veriler makro-sosyolojik bir süzgeçten geçirilerek güç, iktidar ve sınıfsal dinamikler ekseninde sentezlenmiştir. Toplumsal adaletsizliklerin ve eril tahakkümün sadece bireysel patolojilerden değil, yapısal hiyerarşilerden nasıl beslendiği bu bölümün ana izleğidir. Şiddetin ve eşitsizliğin sosyo-ekonomik statüye göre nasıl biçim değiştirdiği ve hangi söylemsel maskelerin arkasına gizlendiği incelenmiştir. Atölyenin bu kapanış safhasında, toplumsal cinsiyet adaleti sağlamaya yönelik somut politika önerileri ve zihniyet dönüşümü stratejileri geliştirilmiştir. Tartışmayı teorik zeminden pratik eylem planlarına taşımak amacıyla katılımcılara iki kapsamlı soru yöneltilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak "Güç, iktidar ve sınıf ekseninde erkekliği konuşmak" başlığı altında makro hiyerarşiler ve statü kayıpları masaya yatırılmıştır. İkinci olarak ise dönüşümün öznelerini belirlemek adına "Erkekler toplumsal cinsiyet eşitliğine nasıl katkıda bulunabilir?" sorusu tartışmaya açılmıştır. Bu iki soru, yapısal sistemin hem ezilenler hem de ezenler üzerindeki yüklerini ve kurtuluş imkanlarını eş zamanlı düşünmeyi sağlamıştır. Tartışmalar sırasında, ekonomik ve toplumsal krizlerin modern erkeklik üzerinde yarattığı ağır iktidar kayıpları detaylandırılmıştır. Sınıfsal ve akademik eğitimin şiddeti ortadan kaldırmadığı, aksine onu daha karmaşık ve tespiti zor bir forma soktuğu tespiti öne çıkmıştır. Katılımcılar, makam ve paranın eril tahakkümü besleyen en güçlü sembolik sermayeler olduğunu kendi gözlemleriyle aktarmışlardır. Eşitliğin tesisi için erkeklerin sadece birer "yardımcı" değil, sistemin sorumluluğunu üstlenen aktif özneler olması gerektiği vurgulanmıştır. Toplumsal normların "normal" ve "anormal" tanımlarının hegemonik yapı tarafından nasıl manipüle edildiği bu bölümde analiz edilmiştir. Oturum, kolektif

dayanışmanın ve güvenli alanlarda konuşabilmenin bireysel ve toplumsal iyi olma hali üzerindeki iyileştirici gücünü teyit etmiştir.

Katılımcı Yanıtlarından Örnekler:

- **Katılımcı 1:** Karar verici yöneticilerin çoğunlukla erkek olduğunu ve gücü elinde bulunduranların alt konumdakilere tahakküm uyguladığını ifade etmiştir.
- **Katılımcı 2:** Şiddetin sınıfsal bir boyutu olmadığını, yüksek eğitimli kesimlerde fiziksel şiddet yerine finansal veya duygusal şiddetin devreye girdiğini belirtmiştir.
- **Katılımcı 3:** Erkeklerin eşitliğe katkısının, kırılganlıklarını kabul etmeleri ve yardım istemeyi bir "zayıflık" olarak görmeyi bırakmalarıyla başlayacağını savunmuştur.
- **Katılımcı 4:** "Esnek erkeklik" modelini benimseyerek erkeğin ev içi sorumluluk alması, kontrol yerine anlaşma kültürünü geliştirmesi gerektiğini ifade etmiştir.
- **Katılımcı 5:** Erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği konularını öncelikle kendi aralarında samimiyetle tartışmaları ve bu kavramlarla dürüstçe yüzleşmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Genel Değerlendirme ve Tartışma:

Bu kapanış oturumda yürütülen derinlikli sentez, ataerkil sistemin hiyerarşik doğasının güç ve sınıf ilişkileriyle nasıl eklemlendiğini gözler önüne sermektedir. "Eğitimli ve yüksek statülü erkekler şiddet uygulamaz" mitinin yıkılması, çalıştayın toplumsal cinsiyet literatürüne sunduğu en kıymetli katkılardan biridir. Yüksek eğitim ve ekonomik güç, şiddeti yok etmemekte, aksine onu delillendirilmesi zor olan psikolojik ve finansal tahakküm biçimlerine dönüştürmektedir. Güç, makam ve paranın eril kimliğin ispat araçları olarak kurgulanması, erkekleri sürekli bir rekabet ve kaybetme korkusu sarmalına hapsetmektedir. Ekonomik daralma ve statü kaybı yaşayan erkeğin, kaybettiği iktidarı ev içinde şiddet yoluyla geri kazanmaya çalışması sistemsel bir patolojidir. Hiyerarşinin ve gücün asimetrik dağılımının olduğu her toplumsal katman, doğası gereği yeni şiddet biçimlerini üreten birer kaynak haline gelmektedir. Müdürün memura, memurun eşine, eşin çocuğuna ve çocuğun hayvana yönelttiği şiddet silsilesi, tahakküm hiyerarşisinin dikey geçişkenliğini kanıtlar. Erkeklerin bu yıkıcı döngüden çıkabilmeleri için öncelikle kendi imtiyazlarıyla ve "kırılgan erkeklik" yapılarıyla dürüstçe yüzleşmeleri kaçınılmazdır. Yardım istemeyi, depresyona girmeyi veya başarısızlığı insani birer durum olarak kabul eden "yeni bir erkeklik" anlayışının inşası elzemdir. Kadının bakım emeğini

ve ev içi yükünü hafifleten pasif bir "yardımcı" olmak yerine, eşit sorumluluk üstlenen aktif bir özne modeli geliştirilmelidir. Eşitlikçi erkek profili, kontrol mekanizmaları kurmak yerine hiyerarşiyi reddeden ve anlaşma kültürünü besleyen bir pratik sergilemelidir. Annelerin çocuklarını yetiştirirken eril imtiyazlardan arındırılmış, adalet ve empati temelli bir dil kullanmaları yapısal dönüşümün nüvesidir. Toplumun çoğunluğu tarafından dayatılan katı normallik tanımlarının sorgulanması, alternatif ve özgürlükçü yaşam modellerinin önünü açacaktır. Sivil toplum örgütlerinin, belediyelerin ve demokratik kurumların bu farkındalık çalışmalarını mahalle düzeyine taşıması hayati bir adımdır. Katılımcıların ortak inancı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin tesisinin yalnızca kadınların özgürleşmesi ile değil, erkeklerin de bu boğucu eril tahakküm pratiklerinden kurtulmasıyla mümkün olduğudur.

Sonuç

Sonuç olarak, "Erk Şiddetine Dur De" çalıştayı, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve hegemonik erkeklik kalıplarının yarattığı sarmalı ve erk şiddetini tüm boyutlarıyla deşifre eden bütünsel bir akademik ve toplumsal platform işlevi görmüştür. Dört yoğun oturum boyunca gerçekleştirilen çok disiplinli sunumlar ve katılımcı atölye çalışmaları, şiddetin yalnızca fiziksel bir tahakküm aracı olmadığını, aynı zamanda görünmez ve yapısal mekanizmalarla her alana sızdığını açıkça kanıtlamıştır. Yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve akademik çevrelerin bu denli hayati bir mesele etrafında güçlü bir kararlılıkla bir araya gelmesi, geleceğe yönelik umut verici bir kolektif bilincin somut bir göstergesidir. Yüze yakın katılımcının hiyerarşiden arındırılmış güvenli bir alanda kendi deneyimlerini ve gözlemlerini paylaşması, şiddetsizlik temelinde oluşturulmuş ortak bir toplumsal cinsiyet eşitliği dilinin inşa edilmesine paha biçilemez bir katkı sunmuştur. Atölye çıktılarının bütünsel analizi, erk şiddetinin ve kriz içerisindeki kırılgan erkeklik yapılarının hem kadınlar hem de erkekler üzerinde yarattığı sistemik baskıyı tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda, sorunların yalnızca teorik düzeyde tartışılmayıp, bizzat sahada gözlem yapan aktörlerin katkılarıyla pratik çözüm önerilerine dönüştürülmesi çalıştayın en kurucu başarılarından biridir. Toplumun farklı dinamiklerini yansıtan Lions kulüpleri ve kent konseyleri gibi yapıların sürece dahil edilmesi, farkındalığın tabana yayılması noktasında stratejik bir kazanım olmuştur. Dolayısıyla bu etkinlik, toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinde statükoyu sarsacak ve yeni paradigmalar üretecek

kolektif bir manifesto niteliği taşımaktadır. Elde edilen bu değerli kazanımların sürdürülebilir kılınması, her şeyden önce kamusal alanda daha sık bir arada olmaktan ve bu yakıcı meseleleri sistematik biçimde tartışmaktan geçmektedir. Erk şiddetinin panzehiri olan kolektif dayanışma ağları, ancak öznelerin bir araya gelerek ortak akıl ürettiği bu tür pedagogik ve demokratik forumlar sayesinde kurumsallaşabilir. Bireylerin kendi içselleştirilmiş kalıp yargılarıyla ve dildeki eril kodlarla yüzleşebilmesi, kapalı kapılar ardında değil, çok sesli ve kapsayıcı kamusal müzakereler yoluyla mümkündür. Bu nedenle, erk şiddetine karşı toplumsal cinsiyet eşitliği başlığı altında yürütülen tartışmaların süreklilik arz etmesi, zihniyet dönüşümünün toplumsal habitusa yerleşebilmesi için elzem bir ön koşuldur. Farklı sosyal sınıflardan, meslek gruplarından ve kimliklerden gelen öznelerin temas alanlarını artırmak, kutuplaşmış toplumsal yapıda adalet ve empati duygusunu yeniden tesis edecektir. Şiddetin sessizlikten ve görünmezlikten beslendiği gerçeği göz önüne alındığında, bu meseleleri bıkıp usanmadan yüksek sesle konuşmak en temel öz savunma ve hak arama mekanizmasıdır. Birlikte düşünme ve deneyim aktarımı pratikleri, bireylerin kendilerini yalnız hissetmelerini engelleyerek toplumsal iyi oluş halini ve psikolojik esnekliği doğrudan desteklemektedir.

Öyleyse, bu tür güvenli alanların çoğaltılması ve tartışma kültürünün bir yaşam pratiği haline getirilmesi, yapısal dönüşümün en güçlü katalizörü olacaktır. Öte yandan, kökleri derinlerde olan erk şiddetiyle mücadele edebilmek, tek boyutlu müdahalelerin ötesine geçen, çok yönlü, çok katmanlı ve çok aktörlü bir eylem planının acilen hayata geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Erk şiddeti olgusu hukuki, psikolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutları olan karmaşık bir yapıya sahip olduğundan, çözüm stratejileri de aynı ölçüde heterojen ve kapsamlı olmak durumundadır. Hazırlanacak ulusal ve yerel eylem planları, sadece mağdur odaklı koruma mekanizmalarıyla sınırlı kalmamalı, faili üreten eril zihniyetin yapı sökümünü de merkeze almalıdır. Bu doğrultuda, erk şiddetini, erkeklik krizlerini şiddete tahvil eden geleneksel kalıpların yerine, bakım emeğini ve duygusal kırılganlığı kapsayan esnek erkeklik modelleri eğitim sistemine entegre edilmelidir. Çok katmanlı bu strateji dildeki ayrımcılığın tasfiyesinden mikro düzeydeki aile içi ilişkilere, makro düzeydeki istihdam politikalarından kurumsal karar mekanizmalarına kadar her alanı kuşatmalıdır. Aynı zamanda, adli tıp uzmanlarından klinik psikologlara, hukukçulardan sosyal hizmet uzmanlarına kadar geniş bir profesyonel ağın koordineli çalışması eylem planının başarısı için kritiktir. Medya içeriklerinin, eğitim

müfredatlarının ve gündelik dil pratiklerinin eş zamanlı olarak dönüştürülmesi, erk şiddetinin görünmeyen formlarının sökülüp atılmasında anahtar rol oynayacaktır.

Dolayısıyla, bütüncül bir eylem planı olmaksızın atılacak her adım, erk şiddetinin mayasını oluşturan ataerkil yapının kendini farklı maskeler altında yeniden üretmesine zemin hazırlamaktan öteye gidemez. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin tesisi, sistemin tüm hiyerarşik çarklarına aynı anda müdahale eden makro ve mikro politikaların radikal bir sentezini gerektirir. Bu devasa operasyonun eksiksiz yürütülebilmesi ise ancak toplumu kuran tüm paydaşların sürece aktif ve organize bir biçimde dahil edilmesiyle gerçekleştirilebilir. Tam da bu noktada, yerel düzeyde yapısal dönüşümün lokomotifi olacak sivil toplum ve belediye işbirliğinin köklü bir biçimde geliştirilmesi gerekliliği en acil ödev olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel yönetimler, topluma en yakın hizmet birimleri olarak, sivil toplum kuruluşlarının sahadaki dinamik, esnek ve derinlikli bilgi birikimini kurumsal mekanizmalarına entegre etmekle yükümlüdür. Ataşehir Belediyesi'nin bu çalıştayda sergilediği öncü vizyon, sivil inisiyatiflerin kamusal imkanlarla desteklendiğinde ne denli güçlü toplumsal çıktılar üretebileceğinin en somut emsalidir. Sivil toplumun bağımsız, denetleyici ve hak temelli bakış açısı ile belediyelerin yürütme gücü, bütçe olanakları ve lojistik altyapısı simbiyotik bir ortaklığa dönüştürülmelidir. Bu işbirliği çerçevesinde, mahalle meclisleri, kahvehaneler ve gençlik merkezleri gibi yerel alanlar toplumsal cinsiyet eğitimlerinin sürekli verildiği güvenli üslere dönüştürülmelidir. Ortaklaşa geliştirilecek izleme ve değerlendirme komisyonları, yerel düzeydeki şiddet vakalarını ve risk haritalarını titizlikle takip ederek anında müdahale kapasitesini artıracaktır. Kurumsallaşmış bir sivil toplum ve belediye ortaklığı, liyakat ve adalet temelli yerel politikaların kalıcı hale gelmesini sağlayarak siyasi konjonktürden etkilenmeyen bir koruma kalkanı inşa edecektir. Son söz olarak, bu bütünleşik güç birliği, "Erk Şiddetine Dur De" çalıştayı ile yakılan meşalenin tüm topluma yayılmasını sağlayacak ve eşitlikçi bir geleceğin sarsılmaz kurumsal temelini oluşturacaktır.